

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Filozofia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EFIP-R0-100
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin dodatkowy – 2026 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...]	V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie dwóch dyscyplin filozoficznych wraz z przywołaniem stosownych zagadnień.

1 pkt – podanie dwóch dyscyplin filozoficznych ALBO podanie jednej dyscypliny filozoficznej wraz z przywołaniem stosownego zagadnienia.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Pierwsza dyscyplina filozoficzna: ontologia (metafizyka / ogólna teoria bytu)

Zagadnienie: Problem determinizmu – czy zdarzenia w świecie są igraszką ślepego przypadku, czy następstwem przyczyny.

Druga dyscyplina filozoficzna: etyka

Zagadnienie: Zagadnienie szczęścia

Zadanie 2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...]	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne [...] ([...] hedonizm Epikura, etyka stoicka).

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...]	1. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne [...] ([...] etyka stoicka).

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej oceny wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Ocena: Nie wykluczają.

Uzasadnienie: Nawet deterministyczna interpretacja tekstu Seneki nie wyklucza tezy o wolności człowieka.

Zadanie 4. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...]	1. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne [...] ([...] etyka stoicka).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna ocena i uzasadnienie opcji A i opcji B.

1 pkt – poprawne ocena i uzasadnienie opcji A ALBO opcji B.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opcja A

Ocena: Mogą.

Przykładowe uzasadnienie: Mogą, bo dzięki cnocie potrafią być radośni w każdym położeniu.

Opcja B

Ocena: Nie mogą.

Przykładowe uzasadnienie: Nie mogą, bo nie posiadają cnoty.

Zadanie 5. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura, etyka stoicka).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie podobieństwa ORAZ poprawne wskazanie różnicy.

1 pkt – poprawne wskazanie podobieństwa ALBO poprawne wskazanie różnicy.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Podobieństwo: W obu koncepcjach szczęście jest celem życia i wymaga praktykowania cnoty.

Różnica: Według stoików zło odgrywa pozytywną rolę w świecie, natomiast według epikurejczyków jest ono czymś negatywnym, ale krótkotrwałym i łatwym do zniesienia (według stoików cierpienie wyrabia w człowieku cnotę).

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne [...] ([...] etyka stoicka).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wybranie zdanie ORAZ poprawna ocena wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – poprawne wybranie zdania.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Wybrane zdanie: zdanie 2.

Ocena: Tak, stoicy zgodziliby się z treścią tego zdania.

Przykładowe uzasadnienie: Stoicy uważali, że wszystko poza cnotą jest zdeterminowane.

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne [...] ([...] etyka stoicka).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Działanie zgodnie z naturą oznacza działanie godnie z rozumem (logosem).

Zadanie 8. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 2. stosuje metodę zerojedynkową do rozstrzygania prostych schematów rachunku zdań (np. $(p \rightarrow q) \wedge \neg q \rightarrow \neg p$).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie niepotrzebnej przesłanki ORAZ podanie poprawnego schematu lub poprawnej nazwy schematu.

1 pkt – poprawne wskazanie niepotrzebnej przesłanki.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Niepotrzebna przesłanka: 3.

Schemat wnioskowania lub jego nazwa:

Schemat:

$p \vee q$

nie- p

zatem q

Zadanie 9. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 1. w poprawny sposób wykonuje operacje definiowania, podziału logicznego (klasyfikacji) oraz typologii.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie zdania ORAZ poprawne uzasadnienie wyboru.

1 pkt – poprawne wskazanie zdania.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Odpowiedź: zdanie 3.

Przykładowe uzasadnienie: Zdanie 3. ma postać alternatywy, której drugi człon wynika logicznie z przytoczonego fragmentu tekstu, a zatem cała alternatywa jest prawdziwa w świetle przytoczonego fragmentu.

Zadanie 10. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 5. Problematyka estetyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje klasyczne koncepcje sztuki (umiejętność wykonywania dzieła według reguł, naśladownictwo natury, tworzenie w natchnieniu).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie przedstawiciela ORAZ poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – poprawne podanie przedstawiciela ALBO poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Przedstawiciel: Arystoteles

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: Wytwory przypadkowych, pozbawionych celu procesów przyrody są tworem natury, a nie naśladowaniem natury.

Zadanie 11. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	II. Filozofia nowożytna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska ontologiczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] naturalizm T. Hobbesa [...]).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie nowożytnego zwolennika ORAZ poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – poprawne podanie nowożytnego zwolennika ALBO poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nowożytny zwolennik materializmu: T. Hobbes

Rozstrzygnięcie: Nie można.

Przykładowe uzasadnienie: W tekście źródłowym autorka wyraźnie zaznacza, że podlegający badaniom kosmos jest zbudowany z materii, ale nie wypowiada się w ogóle na temat tego, czy poza tym materialnym wymiarem kosmosu cokolwiek innego istnieje.

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 4. odróżnia rozumowania dedukcyjne od niededukcyjnych (niezawodne od zawodnych) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: Wnioskowanie niededukcyjne.

Przykładowe uzasadnienie: Możliwe logicznie są inne wyjaśnienia opisywanych zjawisk astronomicznych.

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia nowożytna. 2. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 4) przedstawia epistemologię I. Kanta jako rozwiązanie sporu empiryzmu z racjonalizmem (objaśnia pojęcia zjawiska i rzeczy samej w sobie, form naoczności przestrzeni i czasu, kategorii intelektu – przyczyny i substancji).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: Ciemna materia nie jest rzeczą samą w sobie.

Przykładowe uzasadnienie: Rzeczy same w sobie nie pozostają w relacji przyczynowej ze zjawiskami w naszym świecie, natomiast ciemna materia wywiera wpływ przyczynowy na nasz świat. Poza tym rzeczy same w sobie są niepoznawalne, a ciemna materia, choć niewidzialna jest jednak poznawalna.

Zadanie 14. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w dwudziestowiecznej filozofii nauk przyrodniczych (weryfikacjonizm Koła Wiedeńskiego [...]).

Zasady oceniania

2 pkt – podanie sformułowania zasady weryfikacji ORAZ poprawna ocena wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – podanie sformułowania zasady weryfikacji

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Zasada weryfikacji: Zdanie jest sensowne wtedy i tylko wtedy, gdy jest empirycznie sprawdzalne lub analityczne (sensem zdania jest metoda jego weryfikacji).

Ocena: Jest weryfikowalne.

Uzasadnienie: Mimo, że ciemna materia nie jest „widzialna”, wywiera wpływ na nasze narządy pomiarowe, a zatem jest wykrywalna w doświadczeniu.

Zadanie 15. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia nowożytna. 4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] utylitaryzm J.S. Milla).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie racji za ORAZ racji przeciwko.

1 pkt – poprawne podanie racji za ALBO racji przeciwko.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Racja za: Inwestycje w przemysł kosmiczny w dłuższej perspektywie zwracają się wielokrotnie. Wypracowane zyski można przeznaczać na wiele społecznie użytecznych projektów, co maksymalizuje szczęście w świecie.

Racja przeciwko: W krótszej perspektywie inwestycje w badania kosmiczne istotnie ograniczają działania na rzecz ubogich, uniemożliwiając maksymalizację szczęścia w świecie.

Zadanie 16. (0–25)**II. Tworzenie wypowiedzi.**

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko w dyskusji, popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi; stosuje argumentację filozoficzną do rozpatrywania problemów życia codziennego i społecznego.

Temat 1.

Słusznie przyrównywano świat zjawisk do depeszy szyfrowanej. Kto zna klucz depeszy, ten ułoży ją w szyfrach mechanicznie i odcyfruje ją równie łatwo. Ale my jesteśmy w położeniu tych niewtajemniczonych, co depeszy nie układali i klucza nie znają, i muszą go dopiero wyszukać drogą mozolnych i zawodnych prób. Tym kluczem do odcyfrowania znaków przyrody są teorie naukowe.

Jan Łukasiewicz

Przedstaw różnicę między naukami przyrodniczymi a humanistycznymi oraz rozważ, co stanowi o naukowym charakterze teorii.

Temat 2.

Gwiazdo, chroń nas – od szczęścia i spokoju.

Czesław Miłosz

Przedstaw koncepcję filozoficzną, w ramach której szczęście i spokój nie są nadrzędnym celem dobrego życia lub mogą pozostawać z tym celem w konflikcie. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

Kryterium			Punktacja		Max. liczba punktów
					25
I Sformułowanie stanowiska	Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.		3	3	3
	Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.		2		
	Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.		1		
II Uzasadnienie stanowiska	a) Adekwatne	Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).	3	3	18
		Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.	1		
	b) Trafne	Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu). Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.	4	4	
		Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	3		
		Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu . Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	2		

		Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania <i>non sequitur</i> . Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1		
	c) Poglębione	Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko; rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia). Argumenty są ważne (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	4	
		Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3		
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych lub ich brak.	2		
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylnie).	1		
	d) Krytyczne	Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	4	
		Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2		
	e) Nawiązania do innych dziedzin kultury	Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3	
		Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.	2		

III Kompozycja pracy	Poprawna i przejrzysta kompozycja pracy – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.	2	2
	Zaburzenia w kompozycji pracy.	1	
IV Poprawność językowa	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.	2	2
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.	1	